

en geen enkele logische, ethische of religieuze handeling door den mensch wordt verricht, zonder dat daarmee gelijktijdig een fysisch verschijnsel in den drager van dit proces of deze handeling verloopt. En ook omgekeerd kan fysische beïnvloeding van dier, plant of mensch tot organische, psychische of hoogere activiteiten aanleiding geven.

Gaat men nu uit van het postulaat dat elk fysisch proces door een aan zijn wezen inhaerente, in zich zelf gesloten fysische causaliteit, in al zijn onderdeelen met onbeperkte nauwkeurigheid wordt bepaald, dan kan men moeilijk anders dan concludeeren dat door en met deze causaliteit ook alle hoogere verschijnselen zijn gedetermineerd. Juist omdat het fysische de noodzakelijke bestaansvoorwaarde is voor alle hoogere zijnsvormen, moet het postulaat eener gesloten en volledige fysische causaliteit leiden tot de consequentie eener gesloten en volledige natuurcausaliteit, die zich tot alle bestaan uitstrekt.

Dat deze consequenties dan ook inderdaad zijn getrokken, behoeft niet uitvoerig te worden betoogd. Dat bijvoorbeeld in de biologie een tijdlang de meening heeft overheerscht, dat de hoogste taak der biologie bestond in de reductie van alle biologische verschijnselen tot fysisch-chemische processen, is toch niet anders dan een bewijs voor de aanvaarding der consequenties van het fysisch causaliteitspostulaat. Het is bekend dat vele biologen dit standpunt niet meer aanvaarden. De zelfstandigheid der levensprocessen, de idionomie der levende natuur wordt door velen thans erkend. In de psychologie valt een dergelijke reactie op te merken. Tegenover de deterministische associatie-psychologie wordt de waarde der vrije persoonlijkheid weer gehandhaafd.

Dit alles houdt echter in dat de consequenties van het fysische determinisme niet ten volle worden aanvaard. Vergis ik mij niet, dan heeft in Christelijken kring steeds zeer sterk de overtuiging geleefd, dat aan de verschillende zijnsvormen der schepping een eigen, voor elken vorm specifieke, idionome wetmatigheid moet worden toegekend. Deze overtuiging stemt trouwens met de onbevangen waarneming in het dagelijksch leven overeen en wordt gesteund door de gedachte der Schrift, dat alle ding geschapen is naar zijn aard, een gedachte die niet alleen in het Scheppingsverhaal wordt geformuleerd, maar ook telkens in de Schrift wordt teruggevonden. Vandaar dan ook dat de gedachte der gesloten natuurcausaliteit,